

"Təsdiq edirəm"

Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e.

 dos. Zaur Məmmədov

"12" fevral 2026-cı il

Fənn sillabusu

İxtisas: 6001012 -"Kimya və biologiya müəllimliyi"

Fakultə: Təbiyyat

Kafedra: Fizika, kimya və biologiya

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: **Anatomiyanın tədrisinin məktəb kursu** (Proqram *Lənkəran Dövlət Universitetinin 18 aprel 2024-cü il 4/41 sayılı əmri ilə nəşr olunmuşdur.*)

Kodu: AMTMEF-B04

Tədris ili: III (2025-2026)

Semestr: VI (yaz)

Tədris yükü: Cəmi: 240 saat. Auditoriya saati 75 saat: 45 saat mühazirə, 30 saat seminar

Təhsilalma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 8 kredit

Auditoriya N:

Saat:

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: *Mirzəyeva Şəbnəm Ədalət qızı, biol.ü.f.d., dosent.*

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş, H.Z.Tağıyev 118, LDU-nun 3 saylı tədris binası

Məsləhət saati: II-IV gün: saat 12⁰⁰ -14⁰⁰

E-mail ünvanı: sebnemmirzeyeva88@gmail.com

III.Tövsiyyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas:

1. N.Məmmədova, B.Həsənova, K. Mahmudova, L.Fətiyeva. Biologiya. Ümumtəhsil məktəblərinin 8-ci sinfi üçün dərslik. Bakı 2019.
2. N.Məmmədova, B.Həsənova, K. Mahmudova, L.Fətiyeva. Biologiya. Ümumtəhsil məktəblərinin 8-ci sinfi üçün dərsliyin Metodik vəsaiti. Bakı 2019.
3. Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu-Azərbaycan Respublikasının Ümumi Təhsil Müəssisələri üçün "Biologiya" fənni üzrə təhsil proqramı (kurikulum) (VII-XI siniflər) Bakı-2023.
4. Z.Y.Babayeva. Biologiyanın tədrisinin müasir metodikası. Ali məktəblər üçün dərslik. Naxçıvan-2023
5. Ə. Hüseynov, T. Abdullayeva Biologiya tədrisinin müasir metodikası, Bakı, 2012
6. M. Babayev, M. Məcidov Biologiya tədrisi metodikası, Bakı, 2005
7. M. Paşayeva Biologiyanın tədrisində interaktiv təlim üsullarından istifadə metodikası, Bakı, 2003

8.Z.Veysova Fəal/İnteraktiv təlim: Müəllimlər üçün vəsait, UNICEF, Azərbaycan Respublikası, Bakı, 2007

Əlavə:

9. H. M. Hacıyeva, Ə. M. Məhərrəmov, Q. K. İsmayılov, İ. V. Qafarova: Biologiyanın inkişaf tarixi və metodologiyası [Mətn]: dərs vəsaiti, 2009.

10. F.M. Orucov. Biologiya dərslərində şagirdlərdə tədqiqatçılıq bacarığının inkişaf etdirilməsi yolları Azərb. Resp. Təhsil Nazirliyi, Azərb. Resp. Təhsil Problemləri İn-tu.- Bakı : Mütərcim, 2011.

11. Kurikulum – elmi metodik jurnal. Bakı: 2008 - 2013

IV. Prerekvizit fənlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

V. Korekvizit fənlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:

Fənn III kurs bakalavr tələbələri üçün tədris olunur. Tələbələr insan orqanizmində homeostazın qanunauyğunluqları və onu pozan səbəblər, patoloji vəziyyətlər, onları doğuran səbəblər, orqanizmin onlara reaksiyası və qarşısının alınması yolları, sağlamlıq vəziyyətinə və sağlam həyat tərzinə nəzarət etmək, xəstəliklər, zədələnmələr zamanı özünə və ətrafındakılara ilk yardım göstərmək haqqında bilik və bacarıqları gələcəkdə şagirdlərə öyrətməyin yollarına yiyələnmiş olurlar. Kursun tədris edilməsində əsas məqsəd Anatomiyanın inkişafının aktual istiqamət və problemlərini, Anatomiyanın insan həyatında yeri, rolu və mövqeyini, Anatomiya fənninin digər elmlərlə qarşılıqlı əlaqəsini və eləcə də orta ümumtəhsil məktəblərində anatomiya ilə bağlı mövzuların tədrisi metodikasını, fənnin tədrisində müasir interaktiv metodlarının tətbiq edilməsi yollarını öyrətməkdən ibarətdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və ya laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə verilir. Əgər fənn üzrə həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;

1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

91-100 bal- əla (A)

81-90 bal-çox yaxşı (B)

71-80 bal- yaxşı (C)

61-70 bal- kafi (D)

51-60 bal – qənaətbəxş (E)

51-baldan aşağı- qeyri-kafi (F)

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin Daxili intizam qaydalarını pozduqda onun barəsində mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görüləcəkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 45 saat. Seminar məşğələsi 30 saat.

№	Keçirilən mövzular	Saat		Tarix
		Mühazirə	Seminar	
1	Giriş. Anatomiyanın tədrisinin məktəb kursunun obyekt, predmeti, məqsədi, bir elm kimi əsas məsələləri	2	2	
2	Anatomiyanın tədrisinin məktəb kursunun əsas xüsusiyyətləri	2		
3	Biologiya fənninin tədrisində istifadə olunan təlim forma və üsulları	2	2	
4	Biologiya fənninin tədrisində praktik metodlardan istifadə metodikas	2		
5	Biologiya fənninin tədrisində şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi	2	2	
6	Hüceyrədən orqanizmə. Canlıların nəsil ağacında insanın yeri mövzularının tədrisi metodikas.	2	2	
7	İnsanı əmək yaratmışdır. Instinkt, düşüncəli fəaliyyət və təfəkkür mövzularının tədrisi metodikas.	2	2	
8	Sinir və endokrin sistemlər: Canlılarda sinir sistemi. İnsanın sinir sistemi və onun reflektor funksiyası mövzularının tədrisi metodikas.	2	2	
9	Mərkəzi sinir sistemi və Periferik sinir sistemi mövzularının tədrisi metodikas.	2		
10	Endokrin sistemimiz. Nəzarətçi və nizamlayıcı sistemlərin funksiya pozğunluqları mövzularının tədrisi metodikas.	2	2	
11	Sümük və əzələ sistemləri: Bədənimizin dirəkləri. Hərəkət edə bilirik. Əzələlər, oynaq, bağlar. Dayaq-hərəkət aparatındakı dəyişikliklər mövzularının tədrisi metodikas	2	2	
12	Qan-damar sistemi: Daxili maye mühitimiz. Orqanizmin yorulmayan mühərriki. Qan. Qanın damarlarda hərəkəti mövzularının tədrisi metodikas	2	2	
13	Qan-damar sistemi: Qan qrupları. Donor olmaq həyat qurtarır. Ürək-damar sisteminin gigiyenası. Qan xəstəlikləri və qanla yoluxan xəstəliklər mövzularının tədrisi metodikas.	2		

4	Tənəffüs sistemi:Havanın insan orqanizmində keçdiyi yol. Ağciyərlər, tənəffüs hərəkətləri, qazlar mübadiləsi. Kim daha çox qaçar?.Tənəffüs orqanlarımızı qoruyaq mövzularının tədrisi metodikası	2	2	
15	Həzm sistemi və maddələr mübadiləsi: Qida maddələri və həzm orqanları. Ağız boşluğunda həzm. Mədə və bağırsaqlarda həzm mövzularının tədrisi metodikası.	2	2	
16	Həzm sistemi və maddələr mübadiləsi: Vitaminlər. Həzm orqanlarımızı qoruyaq. Maddələr mübadiləsi və enerji çevrilmələri mövzularının tədrisi metodikası.	2		
17	İfrazat sistemi: Bədənimizi təmizləyənlər. Böyrəklərin quruluşu. Sidiyin əmələ gəlməsi mövzularının tədrisi metodikası.	2	2	
18	Cinsiyyət sistemi: Çoxalma və çoxalma orqanları. Mayalanma. Bətdaxili inkişaf mövzularının tədrisi metodikası.	2	2	
19	Orqanizmin böyümə və inkişaf mərhələləri. Mən böyüdüm mövzularının tədrisi metodikası.	2		
20	Duyğu orqanlarımız və analizatorlar. Görmə orqanımız mövzularının tədrisi metodikası.	2	2	
21	Eşitmə və müvazinət orqanımız – Qulaq mövzusunun tədrisi metodikası	2		
22	Duyğu orqanları: Dəri.Dərinin quruluşu və funksiyaları, qoxu və dad orqanlarımız, duyğu orqanlarımızın qüsurları mövzularının tədrisi metodikası.	2	2	
23	Orqanlar sistemlərimizi qoruyaq: Orqanlar sistemlərimiz nizamla çalışır. Orqan nəqli həyat verir. Zərərli vərdişlərə yox deyək.Ətraf mühiti qoruyaq mövzularının tədrisi metodikası.	1		
Cəmi:		45s	30s	

XI. Fənn üzrə tələblər: Müasir dövrdə baş verən sürətli dəyişikliklər təlimin qarşısında şagirdlərin həyata hazırlanması məsələsini daha kəskin qoyur. Bunun üçün ilk növbədə təlim cəmiyyətin inkişaf meyillərini əks etdirməli və yeni nəslə yaxın gələcəkdə həyat şəraitinə hazırlamalıdır. Məktəb şagirdə baza bilik, bacarıq və vərdişləri verməklə kifayətlənməməlidir. O, eyni zamanda onda idrakı fəallığı, hər şeyi öyrənmək həvəsi və digər zəruri keyfiyyətləri formalaşdırılmalıdır. Fənni öyrənən tələbələr Anatomiyanın inkişafının aktual istiqamət və problemlərinə, fənnin digər elmlərlə qarşılıqlı əlaqəsinə, Orta ümumtəhsil məktəblərində anatomiya ilə bağlı mövzuların tədrisi metodikasına, eləcə də Anatomiyanın insan həyatında yeri, rolu və mövqeyi haqqındakı biliklərə yiyələnirlər.

XII.Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- müəhazirə, seminar və praktiki tapşırıqlar
- təqdimat və müzakirə
- müstəqil iş / araşdırma
- stimulyasiyalar

XIII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

- FTN1.**Anatomiya fənninin tədrisində müasir interaktiv metodların tətbiq edilməsi yollarını öyrənir;
- FTN2.**Dərsin təlim, inkişafetdirici və tərbiyəedici məqsədləri arasında əlaqəni əsaslandırmağı bacarır;
- FTN3.**Şagirdlərin müstəqil yaradıcılığının təşkil edilməsi üçün onları istiqamətləndirməyi bacarır;
- FTN4.**Fənnin tədrisində yeni qiymətləndirmə mexanizmlərinin tətbiqi və aparılması qaydalarını bacarır;
- FTN5.**Təlim-tərbiyə prosesinin praktikliyini artırmaq məqsədi ilə müxtəlif vəsaitlərdən istifadə etməyi bacarır;
- FTN6.**Fənnin digər elmlərlə qarşılıqlı əlaqəsini və şagirdlərin həyatında rolunu və mövqeyini müəyyən edir.

XIV.Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV. Kollokvium sualları.

I Kollokvium sualları:

1. Anatomiyanın tədrisinin məktəb kursunun obyektı, predmeti, məqsədi, bir elm kimi əsas məsələləri.
2. Anatomiyanın tədrisinin məktəb kursunun əsas xüsusiyyətləri.
3. Biologiya fənninin tədrisində istifadə olunan təlim forma və üsulları.
4. Biologiya fənninin tədrisində praktik metodlardan istifadə metodikası.
5. Biologiya fənninin tədrisində şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi.
6. Hüceyrədən orqanizmə mövzusunun tədrisi metodikası.
7. Canlıların nəsil ağacında insanın yeri mövzusunun tədrisi metodikası.
8. İnsanı əmək yaratmışdır mövzusunun tədrisi metodikası.
9. İnstinkt, düşüncəli fəaliyyət və təfəkkür mövzusunun tədrisi metodikası.
10. Canlılarda sinir sistemi mövzusunun tədrisi metodikası.
11. İnsanın sinir sistemi və onun reflektor funksiyası mövzusunun tədrisi metodikası.
12. Mərkəzi sinir sistemi mövzusunun tədrisi metodikası.
13. Periferik sinir sistemi mövzusunun tədrisi metodikası.
14. Endokrin sistemimiz mövzusunun tədrisi metodikası.
15. Nəzarətçi və nizamlayıcı sistemlərin funksiya pozğunluqları mövzusunun tədrisi metodikası.

II Kollokvium sualları:

1. Bədənimizin dirəkləri mövzusunun tədrisi metodikası.
2. Hərəkət edə bilərik. Əzələlər, oynaq, bağlar mövzusunun tədrisi metodikası.
3. Dayaq-hərəkət aparatındakı dəyişikliklər mövzusunun tədrisi metodikası.
4. Daxili maye mühitimiz mövzusunun tədrisi metodikası.
5. Orqanizmin yorulmayan mühərriki mövzusunun tədrisi metodikası.
6. Qan. Qanın damarlarda hərəkəti mövzusunun tədrisi metodikası
7. Qan qrupları. Donor olmaq həyat qurtarır mövzusunun tədrisi metodikası.
8. Ürək-damar sisteminin gigiyenası mövzusunun tədrisi metodikası.
9. Qan xəstəlikləri və qanla yoluxan xəstəliklər mövzusunun tədrisi metodikası.
10. Havanın insan orqanizmində keçdiyi yol mövzusunun tədrisi metodikası.
11. Ağciyərlər, tənəffüs hərəkətləri, qazlar mübadiləsi mövzusunun tədrisi metodikası.
12. Kim daha çox qaçar? mövzusunun tədrisi metodikası.
13. Tənəffüs orqanlarımızı qoruyaq mövzusunun tədrisi metodikası.
14. Qida maddələri və həzm orqanları mövzusunun tədrisi metodikası.
15. Ağız boşluğunda həzm mövzusunun tədrisi metodikası.

XVI. İmtahan sualları:

1. Anatomiyanın tədrisinin məktəb kursunun obyekt, predmeti, məqsədi, bir elm kimi əsas məsələləri.
2. Anatomiyanın tədrisinin məktəb kursunun əsas xüsusiyyətləri.
3. Biologiya fənninin tədrisində istifadə olunan təlim forma və üsulları.
4. Biologiya fənninin tədrisində praktik metodlardan istifadə metodikası.
5. Biologiya fənninin tədrisində şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi.
6. Hüceyrədən orqanizmə mövzusunun tədrisi metodikası.
7. Canlıların nəsil ağacında insanın yeri mövzusunun tədrisi metodikası.
8. İnsanı əmək yaratmışdır mövzusunun tədrisi metodikası.
9. Instinkt, düşüncəli fəaliyyət və təfəkkür mövzusunun tədrisi metodikası.
10. Canlılarda sinir sistemi mövzusunun tədrisi metodikası.
11. İnsanın sinir sistemi və onun reflektor funksiyası mövzusunun tədrisi metodikası.
12. Mərkəzi sinir sistemi mövzusunun tədrisi metodikası.
13. Periferik sinir sistemi mövzusunun tədrisi metodikası.
14. Endokrin sistemimiz mövzusunun tədrisi metodikası.
15. Nəzarətçi və nizamlayıcı sistemlərin funksiya pozğunluqları mövzusunun tədrisi metodikası.
16. Bədənimizin dirəkləri mövzusunun tədrisi metodikası.
17. Hərəkət edə bilərik. Əzələlər, oynaq, bağlar mövzusunun tədrisi metodikası.
18. Dayaq-hərəkət aparatındakı dəyişikliklər mövzusunun tədrisi metodikası.
19. Daxili maye mühitimiz mövzusunun tədrisi metodikası.

20. Orqanizmin yorulmayan mühərriki mövzusunun tədrisi metodikası.
21. Qan. Qanın damarlarda hərəkəti mövzusunun tədrisi metodikası.
22. Qan qrupları. Donor olmaq həyat qurtarır mövzusunun tədrisi metodikası.
23. Ürək-damar sisteminin gigiyenası mövzusunun tədrisi metodikası.
24. Qan xəstəlikləri və qanla yoluxan xəstəliklər mövzusunun tədrisi metodikası.
25. Havanın insan orqanizmində keçdiyi yol mövzusunun tədrisi metodikası.
26. Ağciyərlər, tənəffüs hərəkətləri, qazlar mübadiləsi mövzusunun tədrisi metodikası.
27. Kim daha çox qaçar? mövzusunun tədrisi metodikası.
28. Tənəffüs orqanlarımızı qoruyaq mövzusunun tədrisi metodikası.
29. Qida maddələri və həzm orqanları mövzusunun tədrisi metodikası.
30. Ağız boşluğunda həzm mövzusunun tədrisi metodikası.
31. Mədə və bağırsaqlarda həzm mövzusunun tədrisi metodikası
32. Vitaminlər mövzusunun tədrisi metodikası.
33. Həzm orqanlarımızı qoruyaq mövzusunun tədrisi metodikası.
34. Maddələr mübadiləsi və enerji çevrilmələri mövzusunun tədrisi metodikası.
35. Bədənimizi təmizləyənlər mövzusunun tədrisi metodikası.
36. Böyrəklərin quruluşu, sidiyin əmələ gəlməsi mövzusunun tədrisi metodikası.
37. Çoxalma və çoxalma orqanları mövzusunun tədrisi metodikası.
38. Mayalanma. Bətdaxili inkişaf mövzusunun tədrisi metodikası.
39. Orqanizmin böyümə və inkişaf mərhələləri mövzusunun tədrisi metodikası.
40. Mən böyüdüm mövzusunun tədrisi metodikası
41. Duyğu orqanlarımız və analizatorlar mövzusunun tədrisi metodikası.
42. Görmə orqanımız mövzusunun tədrisi metodikası
43. Eşitmə və müvazinət orqanımız – Qulaq mövzusunun tədrisi metodikası
44. Dəri. Dərinin quruluşu və funksiyaları mövzusunun tədrisi metodikası.
45. Qoxu və dad orqanlarımız mövzusunun tədrisi metodikası.
46. Duyğu orqanlarımızın qüsurları mövzusunun tədrisi metodikası.
47. Orqanlar sistemlərimiz nizamla çalışır mövzusunun tədrisi metodikası.
48. Orqan nəqli həyat verir mövzusunun tədrisi metodikası.
49. Zərərli vərdişlərə yox deyək mövzusunun tədrisi metodikası.
50. Ətraf mühiti qoruyaq mövzusunun tədrisi metodikası.

"Anatomiyanın tədrisinin məktəb kursu" fənninin sillabusu 6001012 - "Kimya və biologiya müəllimliyi" ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Fizika, kimya və biologiya kafedrasının 22 yanvar 2026-cı il tarixli iclasında müzakirə edilərək təsdiq olunmuşdur (Protokol № 06).

Fənn müəllimi: biol.ü.f.d., dos. Ş.Ə. Mirzəyeva
Kafedra müdiri: ped.e.d., prof. Vidadi Orucov